

LIMONARIUL PUSTIULUI ATHONIT

Apoftegme și Istorisiri ale Părinților ce s-au nevoit
în zilele noastre în pustiul Athos-ului, culese și tălmăcite
din limba greacă de
pr. dr. Constantin Petrache

Carte tipărită cu binecuvântarea
Prea Sfințitului Părinte GALACTION,
Episcopul Alexandriei și Teleormanului

EDITURA EGUMENITA
Editura Cartea Ortodoxă
2011

Cuvântul introductiv.....	5
Așezămintele Sfântului Munte.....	13
Mănăstirea.....	13
Schitul.....	14
Chilia.....	14
Sihăstria.....	15
Noaptea în Athos.....	15
Ascultarea-i viață, iar neascultare - moarte.....	16
Schitul Sfintei Ana.....	18
Sfinții Cuvioși ai Schitului.....	20
Sfânta Ana Mică și Sihăstriile de aici.....	22
Povestirea minunii întâmplată la Biserica Cimitirului Schitului.....	25
Povestire minunată despre protopsaltul ce se ascundea întru smerenia sa.....	27
Părintele Gherasim, imnograful de la Sfânta Ana Mică.....	28
Uleiul nu se sfârșește.....	30
Trecerea la Domnul.....	31
Avva Dionisie de la Sfânta Ana Mică.....	31
Părintele Hrisostom de la Catunakia.....	32
Părintele Filaret de la Karulia.....	34
Visurile și rugăciunea.....	35
Încercarea virtuții Părintelui Filaret.....	36
Ieromonahul Modest Daniileos.....	37
Avva Modest și rugăciunea sa.....	39
Ieromonahul Hrisanti Aghiananitul.....	39
Avva Mina de la Sfânta Ana.....	40
Imnul Acatist al Bunevestiri.....	41
Vedenia unui monah.....	42

Starețul Efrem Catunakiotul.....	44
Sfaturi ale lui Avva Efrem despre ascultare și rugăciune.....	47
Despre milostenie.....	48
Muzica bisericească.....	48
Reproșul de sine.....	49
Rugăciunea și Sfânta Împătașanie.....	49
Ascultare necondiționată.....	50
Sfaturi ale lui Avva Efrem adresate unor mireni.....	51
Sfaturi despre ascultare.....	54
Despre Rugăciunea inimii.....	55
Cuviosul Paisie Velicovski	
Despre cercetarea scrierilor Părinților.....	56
Chiliile de la Kerasia.....	57
Părintele Modest Kerasiotis.....	61
Norul cel negru.....	61
Părintele Modest și sora sa.....	62
Diaconul cu barba și cu părul tuns scurt.....	63
Educația ascetică și învățătura lui Avva Modest.....	64
Tânguire de noapte.....	65
Prima întâlnire.....	66
Foarte măsurat în problemele de credință.....	67
Pustnici anonimi la Kerasia.....	68
De la Kerasia în insula Chios.....	69
Puterea ascultării și primejdia neascultării.....	70
Schitul Sfântului Vasile.....	71
Sihăstriile de la Catunakia.....	75
Părintele Procopie de la Schitul Sfânta Ana Mică.....	77
Ieromonahul Mitrofan de la Sfânta Ana Mică.....	79
Pomenirea lui Mitrofan ieromonahul.....	82
Avva Antim de la Sfânta Ana,	
Duhovnicul desăvârșit.....	84

Cuvânt despre Rugăciunea inimii (Cuvânt către închinători cu ocazia unei sărbători la Schitul Sfânta Ana).....	86
Sfaturi către monahi și mireni ale aceluiași.....	90
Smeriți asceți ai pustiuului.....	95
Tăcerea Sfântului Munte.....	97
Ieromonahul Modest Daniileos.....	99
Despre un pusnic necunoscut.....	100
Părintele Hrisostom, croitorul.....	102
Un închinător jurist.....	106
Avva Ignatie, Duhovnicul de la Catunakia.....	107
Pășania unui pustnic.....	110
Despre mărturisirea cugetului.....	112
Despre neascultarea unui nevoitor.....	113
Nevoitori necunoscuți din zona Crya Nera.....	114
Lângă Sfântul Nil Izvorătorul de mir.....	116
Pe înălțimile Athos-ului.....	117
Mărturia unui pelerin.....	118
Altă mărturie a unui pelerin.....	119
Mărturia unui pustnic.....	119
O mărturie a aceluiași.....	120
O altă mărturie a unui pelerin.....	121
Părintele Petru.....	122
Avva Cosma și pusnicii anonimi.....	124
Părintele Grigorie.....	127
Un călugăr cu „sfagic”.....	129
Părintele Haralambie și asprimea cea folositoare.....	130
Ca sarea în bucate.....	131
Părintele Neofit.....	132
Avva Callinic Isihastul.....	133
Părintele Hristodulos, ucenicul.....	135
Părintele Gherasim Menaghias.....	138
Părintele Daniil Catunakiotul.....	142

Monahia Teodosia.....	143
Sfântul Nectarie și Părintele Daniil.....	144
Părintele Damaschin.....	144
Daniil ieromonahul.....	145
Părintele Gavriil, Psaltiras.....	146
Părintele Ciprian.....	147
Părintele Toma și arătarea Născătoarei de Dumnezeu.....	149
Adormirea Părintelui Toma.....	150
Părintele Toma și Mitropolitul de Ierissos și al Sfântului Munte.....	152
Bisericuța Panaghiei.....	153
Părintele Arsenie Tsourapas.....	153
Părintele Abimeleh.....	155
Părintele Ipatie.....	156
Părintele Panteleimon Kartsonas.....	157
Arătarea Cuvioșilor Părinți Dionisie și Mitrofan unui evlavios pelerin.....	158
Părintele Ciprian, ieromonahul Chilieii Sfântului Apostol Toma, 1935-2007.....	160
Schitul Kavsokalivia.....	165
Sfântul Maxim Kavsokalivitul.....	165
Câteva repere istorice ale Schitului Sfânta Treime - Kavsokalivia.....	166
Părintele Metodie Makrighenis.....	167
Avva Gherasim.....	169
Avva Anatolie.....	170
Avva Ghedeon.....	171
Avva Hariton.....	172
Părintele Porfirie.....	172
Nea Skiti.....	174
Teofan, episcop de Lakedemonia.....	176
Athanasie, episcop de Mesolonghi.....	177
Monahul Iacov.....	177

Gherasim ieromonahul.....	178
Părintele Filoteu.....	178
Părintele Macarie.....	179
Părintele Iosif, protopsaltul.....	179
Chilia Sfântului Spiridon.....	180
Macarie monahul.....	181
Avramie monahul.....	182
Câteva cuvinte despre peșterile pustiului athonit.....	183
Peștera Sfântului Atanasie Athonitul.....	183
Peștera Cuviosului Petru Athonitul.....	184
Peștera Cuviosului Acachie.....	185
Peștera Cuviosului	186
Nil Izvorătorul de Mir.....	186
Peștera Cuvioșilor Dionisie Ritorul și Mitrofan Duhovnicul.....	187
Peștera lui Gheron Efrem Koutalas.....	187
Peștera Cuviosului Nifon.....	188

Așezămintele Sfântului Munte

În locul acesta sfânt afierosit de veacuri sfințirii persoanei umane, există multe feluri de viețuire și asceză, astfel cei ce intră și doresc să se nevoiască aici pot să aleagă locul și modul în care vor trăi în această cetate monahală. Funcționează astăzi în Sfântul Munte Athos *mănăstiri, schituri, chilii și sihăstrie*.

Mănăstirea

Mănăstirea este un grup mare, unitar de clădiri în centrul cărora se află Biserica, *Katholikon*, un turn înalt pentru siguranța monahilor, dar și a tezaurului în ceasul primejdiei, precum și multe chilii - camerele monahilor. În câteva locuri deosebite, cu grijă alese, din grupul de clădiri se află preafrumoasele paraclise în cinstea diferiților sfinți și a praznicelor mari. Toate mănăstirile Sfântului Munte au mod viețuire de obște-*chinovio*, adică toate sunt în comun: slujbele, masa, cheltuielile. A existat în trecut în anumite perioade modul de viețuire de *sine-idioritmic* din cauza lipsei călugărilor.

Schitul

Schitul este un grup mic de case – *kalives* – unde locuiesc mici obști de monahi. În fiecare *schit* există un mic locaș de cult în cinstea unui anumit sfânt. În centrul schitului se află biserica principală în care se adună monahii schitului la marile sărbători slujind frumoasele și pline de fior duhovnicesc privegheri de toată noaptea “într-o gură și într-o inimă”. Fiecare mică obște în afară de îndeletnicirea rugăciunii, are și o lucrare “a mâinilor” pentru asigurarea celor necesare și pentru ospitalitate, pentru primirea și îngrijirea, adică, a închinătorilor; în general închinătorii oaspeți sunt primiți în casa de oaspeți din clădirea centrală a schitului de către însuși responsabilul- *dikeos*¹-schitului.

Chilia

Chiliile din Sfântul Munte sunt rămășițele primelor forme de monahism². Au destul de mare

---

¹ „Dikeos” este echivalentul egumenului, adică mai marele schitului din punct de vedere administrativ și în mai toate cazurile și spiritual.

² În manuscrisele Mănăstirii Kostamonitu este menționată o tradiție prin care Sfântul împărat Constantin cel Mare ar fi venit în

suprafață cultivabilă și pădure pentru nevoile viețuitorilor și aparțin de una din marile mănăstiri.

Sihăstria

Sihăstria sau „*isihastirion*” sau „*askitirion*”, sunt mici clădiri împrăștiate în cele mai frumoase locuri ale Athos-ului. În acestea se nevoiesc asceți și punitici, singuri cu unul Dumnezeu, în mod îngeresc și isihast, rugându-se pentru sine dar și pentru cei care niciodată nu se roagă.

Noaptea în Athos

Dacă se află cineva noaptea în largul mării în apropierea Athos-ului, se bucură de o priveliște deosebită. Prin întunericul adânc se arată ca niște lumânări tremurând luminile de la mănăstiri și schituri.

O galaxie mică spirituală cu multe stele. Lumânări aprinse sunt rugăciunile monahilor ce se

---

peninsula Athos-ului pentru a o face noua capitală a imperiului. Însă episcopul local, Sfântul Macarios de Ierissos l-ar fi sfătuit să renunțe la acest plan, pentru că peninsula athonită va deveni un mare centru ascetic și spiritual. De asemenea tradiția menționează insistența episcopului către populația din peninsulă de a se muta înlăuntrul continentului, acesta fiind întemeietorul primelor forme de monahism în peninsula athonită, iar mănăstirea cu pricina îl consideră întemeietorul ei de drept.

roagă pentru păcatele lor dar și pentru cele cu știință și pentru cele din neștiință ale poporului. O rugăciune veșnică, de toată noaptea pentru aceia care cer rugăciunea lor, dar și pentru cei care niciodată nu se roagă, pentru toți oamenii, animalele, păsările, pentru toată făptura.

Rugăciunea de noapte are multă osteneală, este însă de aur. „*Noaptea ridicați mâinile voastre la cele sfinte și binecuvântați pe Domnul*”, cântă împăratul și profetul David.

Noaptea, vrăjmașul diavol își întetește atacurile împotriva tuturor oamenilor, lucrările întunericului; tot noaptea și monahii lucrează lucrarea luminii care este taina sfântă a rugăciunii, „*panmystirion*”, cum o numea sfântul Justin Popovici.

Cea mai ostenitoare dintre toate nevoințele trupești este privegherea, trosnesc oasele, spunea Părintele Gherasim, innograful; privegherea cu rugăciune întru ascultare izgonesc cele mai grele patimi.

Ascultarea-i viață, neascultare - moarte

În Sfântul Munte există expresia „*ascultarea-i viața, neascultarea moartea*”. Într-una din mănăstirile athonite, viețuiește astăzi cu evlavie și păstorește în Hristos obștea sa, un smerit egumen. Niciodată nu i-a trecut prin gând că ar fi posibil să-și asume cândva

egumenia mănăstirii. Obștea monahală l-a ales spre hirotonie întru presviter și egumen al ei, acesta fiind un simplu și smerit monah.

„Egumenia este cruce, este jug bun și povară ușoară, ne spun părinții atoniți. Harul lui Dumnezeu, ajutorul Născătoarei de Dumnezeu și al sfinților ușurează osteneala spre folosul monahilor. Aceștia sunt învățați de sfinți să facă ascultare cu mulțumire și cu bucurie pentru a putea părintele duhovnicesc [al obștii] să-i conducă pe drumul mântuirii cu veselie, nu gemând sau împotrivindu-se”.

Acest egumen ne-a povestit o întâmplare ce arată cu claritate ce înțeleg părinții aghioriți prin zicala de care aminteam.

„Cândva un călugăr, ispitit de propria sa voie, de propriul egoism, precum și de diavolul, s-a gândit să nu participe la slujba rânduită și la dumnezeiasca Liturghie ce se săvârșește zilnic în biserica mănăstirii. A rămas mai degrabă în chilia lui și dormea somnul cel întunecat, cel negru, somnul neascultării. Și precum dormea, a văzut întrând în chilia sa pe cineva, iar acela era plin de sânge pe tot trupul, care-i era făcut bucăți, într-o stare de nedescris. Tânărul monah sări din pat înghețat de frică și plin de o transpirație rece. Cel ce intrase atât de ciudat, îi spuse: *De ce nu ai mers la slujbă? De ce nu faci ascultare de egumen? Privește-mă cu atenție! Vezi cum ajung neascultătorii? Ridică-te repede. Ascultarea-i viața, iar neascultarea - moarte.*

Înspăimântat tânărul monah a țâșnit din pat, alergând în biserică, la egumen, care se ruga cum

făcea de obicei, cu ochii plini de lacrimi, luă binecuvântare, ceru iertare și se retrase în strana sa. Spun călugării athoniți că strana monahului îi este teatrul de luptă, mormântul și învierea.

Monahul în cauză, după ce s-a liniștit, și-a venit în fire, a mărturisit în fața fraților tot ce i s-a întâmplat, pentru a se înarma cu cuget smerit, dar și pentru a se folosi ceilalți din acest înfricoșător eveniment.”

Schitul Sfintei Ana

Sfinții Dumnezeieștii Părinți Ioachim și Ana, după mulți ani de rugăciune, la o vârstă înaintată, au născut pe Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu Maria. Așezământul central și măreț al pustiului athonit este istoricul Schit al Sfintei Ana. Aici există un sfânt locaș închinat acestor sfinți păzitori ai nevoitorilor pustiului. Printre multe sfintele moaște existente ies în evidență cele ale Sfintei Ana. Piciorul ei stâng, în stare de nesticăciune, împrăștie mireasmă celor ce vin cu credință și dor dumnezeiesc. Mulți din cei ce au trecut pe aici au simțit că au primit harul Sfintei Ana, Apărătoarea și păzitoarea călugărilor care viețuiesc aici, are mare îndrăzneală în fața Preabunului Dumnezeu.

În mod deosebit binecuvintează și ajută familiile fără copii care cu multă evlavie cer mijlocirile ei la Dumnezeu. Sfânta a cunoscut amărăciunea și întristarea ce vin din neputința de a naște prunci, fi-

indcă în vremea sa, conform legii mozaice, nenașterea de prunci era considerată pedeapsă divină și rușine pentru familie, adică toți trebuiau să ofere prunci neamului lui Israil. În vremea Harului în care trăim, odată cu venirea lui Dumnezeu-Omul Iisus Hristos, nenașterea nu mai înseamnă pedeapsă și rușine. Suntem toți chemați în a naște virtutea, precum explicită Sfântul Grigorie de Nyssa. Întâi Hristos, iar mai apoi mulțime de sfinți nu au dobândit niciodată fii după trup, au născut, însă, fii duhovnicești. Nașterea cea duhovnicească biruiește moartea cea trupească și cea duhovnicească. Mulți oameni își doresc zămislirea de prunci, unul sau doi, căci așa se obișnuiește, fără a le păsa însă de viața lor în Hristos. Ca urmare se chinuie și ei și copiii lor, devenind, după marele teolog Sfântul Grigorie de Nyssa, cauza morții trupești, dar, și mai rău, a morții sufletești care este veșnică și fără de sfârșit.

Mulțime de creștini, cu evlavie, cu rugăciune, cu post și cu un canon potrivit au cerut de-a lungul timpului, mijlocirile și binecuvântările Sfintei Ana în vederea zămislirii de prunci. Și au dobândit într-adevăr, prunci binecuvântați și le-au dat majoritatea numele sfinte ale acestor Sfinți Ioachim și Ana. Impresionant este și faptul că acești prunci au un har deosebit și înțelepciune, pentru că zămislirea lor a venit în urma rugăciunilor smerite a părinților lor și a mijlocirilor dumnezeieștilor Părinți Ioachim și Ana.

Marele teolog aghiorit, Sfântul Grigorie Palama, spune că Sfinții dumnezeiești Ioachim și Ana

au mare îndrăzneală la Dumnezeu, precum și dreptii Vechiului Testament, deoarece cu virtutea, cu bunătatea și dreptatea lor au fost împreună lucrători la marea taină a Întrupării Fiului și Cuvântului lui Dumnezeu, a celei de-a doua Persoană a Sfintei Treimi.

Sfinții Cuvioși ai Schitului

În Schitul Sfintei Ana au trăit cu cuvioșie, de-a lungul vremurilor pusnici sfinți, dar și martiri cuvioși. Dintre Sfinții Cuvioși ai Schitului amintim pe Sfântul Gherontie, Dionisie, Mitrofan, Sofronie, Sava, Gherasim și Nifon; dintre martirii cuvioși amintim pe Macarie, Nicodim, Cosma, Ilarion, Luca, Nichita, David, Pavel și Nectarie. Sărbătoare oficială a Soborului Sfinților Aghiananiți este în a treia Duminică după Rusalii.

Monahii martiri sunt cei care întâi au trăit martiriul conștiinței, precum menționează Marele Atanasie în Viața Sfântului Antonie, dascălul pustiei, cu pocăință, rugăciune neîncetată, postiri și înfrânare, iar mai apoi s-au învrednicit să-L mărturisească pe adevăratul Dumnezeu în fața tiranilor și a împăraților.

Unii dintre acești sfinți, în clipe de slăbiciune omenească, în vremea ocupației otomane și a violentei islamizări, l-au negat pe Hristos; la scurt timp, însă, au conștientizat greșeala făcută, întunericul și golul îndepărtării de harul și binecuvântarea credinței creștine. Au venit la părinții din pustia athonită

ce trăiau în virtute, iar aceștia, cu înțelegere și dragoste părintească, au stat lângă ei în lupta lor de a se reintegra Trupului lui Hristos, adică Bisericii celei Ortodoxe. Căci aceștia în continuare, cu îndrăzneală și curaj, precum și cu adâncă mișcare sufletească, au mărturisit pe Dumnezeu Cel adevărat, exact în locul unde cândva din slăbiciune îl renegaseră. Bineînțeles că acestor mărturisiri au urmat chinuri înfricoșătoare din partea necredincioșilor, pe care mărturisitorii le-au suportat cu puterea lui Dumnezeu ca și cum ar fi fost în trupuri străine, iar în final au trecut prin moartea cea martirică ce i-a unit cu Hristos Cel Răstignit și Înviat.

Părintele ieromonah Filip de aici, menționa: „Aceste trupuri sfințite, așadar, sfinte moaște unde locuiește harul Preasfântului Duh, avem binecuvântarea să le cinstim și ne închinăm lor în timpul slujbelor la marile sărbători în măreața biserică a Schitului. Fiecare egumen al Schitului ne prilejuiește ocazia de a participa la cina cea duhovnicească și de a ne împărtăși de energia nestricăcioasă, nezidită și dătătoare de viață a harului ce sălășluiește în aceste sfinte moaște. Ne închinăm, zice Sfântul Ioan Gură de Aur, sfintelor moaște și suntem sfințiți de dumnezeiescul har; chiar și locurile unde sunt păstrate s-au sfințit prin permanenta prezență a harului.

După Născătoarea de Dumnezeu care este și Doamna Sfântului Munte, Sfinții Dumnezeieștii Părinți Ioachim și Ana și cei șaisprezece Sfinți Aghiananiți sunt păzitorii neobosiți ai noștri. La

Sfânta Ana Mică există și o bisericuță în cinstea celor șaisprezece Cuvioși; o alta este în peștera Cuvioșilor Dionisie și Mitrofan unde se face în fiecare an priveghere de toată noaptea și oricine participă poate simți prezența Sfinților pusnici ce s-au nevoit și au mărturisit credința și care în chip nevăzut binecuvintează pe monahi și pe închinătorii veniți cu evlavie în aceste locuri sfinte.”

Sfânta Ana Mică și Sihăstriile de aici

Schitul Sfânta Ana este alcătuit din chiliile și așezămintele din jurul bisericii centrale, parte numită și Sfânta Ana Mare, precum și din așezămintele dinspre zona Mănăstirii Sfântul Pavel, parte a schitului numită Sfânta Ana Mică. Primii așezați aici, cu binecuvântarea Marei Lavre, au fost doi asceți la sfârșitul secolului al XVII-lea, Dionisie Ritorul și Mitrofan, ucenicul acestuia. Viețuind aici, într-o peșteră, unde astăzi există o frumoasă biserică, au sfințit locul prin rugăciunile lor și l-au udat cu lacrimile și cu sudorile lor. Sfintele lor moaște nu se știe unde sunt³. Cunoscută

---

³ La sfârșitul sec. XVI și începutul sec. XVII episcopul de Ierissos face apel la părinții de la Schitul Sfintei Ana, cerând ajutor duhovnicesc, adică părinți care să spovedească și să propovăduiască Evanghelia poporului, care din cauza interdicțiilor și a presiunii islamice zăceau în întunericul necunoștinței. Au fost trimiși Avva Dionisie și Avva Mitrofan, unul spovedind, iar altul predicând. Ei sunt foarte